

ОЦІНКА ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ РУХЛИВИХ ІГОР І ЗАБАВ»

Чернишенко Тамара

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайло Коцюбинського

Анотації:

В роботі розглядається комплексна структура контролю теоретичних знань з дисципліни «Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав». В статті представлено нормативи оцінки теоретичних знань. Автор рекомендує використання їх для підвищення ефективності теоретичної підготовки студентів.

The complex structure of control of theoretical knowledge is in-process examined from discipline "Theory and methodology of teaching of movable games and funs". The norms of estimation of theoretical knowledge are presented in the article. An author recommends the use of them for the increase of efficiency of theoretical preparation of students.

В работе рассматривается комплексная структура контроля теоретических знаний с дисциплины «Теория и методика преподавания подвижных игр и забав». В статье представлены нормативы оценки теоретических знаний. Автор рекомендует использование их для повышения эффективности теоретической подготовки студентов.

Ключові слова:

студенти, контроль, оцінка теоретичних знань, рівні теоретичних знань.

students, control, estimation of theoretical knowledge, levels of theoretical knowledge.

студенты, контроль, оценка теоретических знаний, уровни теоретических знаний.

Постановка проблеми. Перебудова навчального процесу у системі вищої школи, виходячи з вимог і принципів Болонської декларації, орієнтована на формування нового типу активно-творчої особистості. Це актуалізує пошук різноманітних методів, прийомів, засобів та інноваційних технологій навчання. Крім того, перехід до кредитно-модульної системи навчання, яка передбачає використання різних форм, занять та видів підготовки студентів висуває нові вимоги до розробки методичного забезпечення студентів різними видами робіт вищих навчальних закладів та її контролю [1].

Дослідженнями встановлено, що освіта у сфері фізичної культури і спорту повноцінною буде лише тоді, коли студенти опанують систему знань, яка характеризується різноманітністю теоретичного матеріалу, що розкриває всі види рухової діяльності дитини [2, 3, 6]. Але ця проблема ще недостатньо вивчена і вимагає подальших наукових досліджень.

Контроль та оцінка знань студентів є обов'язковими компонентами в процесі навчання. Вони мають місце на всіх етапах процесу навчання, але особливого значення набувають після вивчення якого-небудь розділу програми і завершення ступеня навчання. Суть перевірки результатів навчання полягає у виявленні рівня засвоєння знань студентами, який повинен відповідати освітньому стандарту даної програми, даного предмету. Ключовим завданням визначено орієнтацію на кінцевий результат: компетенції випускників фізичної культури і спорту до майбутньої професійної діяльності [1]. Звідси витікає актуальність і важливість правильної організації контролю знань в процесі підготовки фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам контролю у фізичному вихованні приділяли увагу значна кількість дослідників [2, 3, 6]. В окремих дослідженнях вивчалися питання модульно-рейтингової системи контролю (М.Пуздимир, 2008). Тестовий контроль у системі оцінки знань з навчальної дисципліни «Рухливі ігри з урахуванням новітніх технологій» (О.Питомець, 2007). Оцінка ритмічної підготовленості по тестам студентів інституту фізичного виховання і спорту (на прикладі дисципліни «Ритміка і хореографія») досліджували (Т. Чернишенко, В.Кізім, 2017).

На думку Т.Ю. Круцевич підвищити якість навчально-виховного процесу у фізичному вихованні може якісна оціночна діяльність, яка породжує потребу студента або викладача отримувати інформацію про те, відповідає чи ні якість

знань та вмінь студента із предмета вимогам програми. Ціллю такої діяльності є контроль успішності студентів, а предметом оціночної діяльності – система знань та вмінь студента.

Отже, актуальність проблеми та її практична значущість викликали потребу провести дослідження згідно плану НДР кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження - дослідити рівень теоретичних знань студентів 1 курсу факультету фізичного виховання з дисципліни «Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав».

У зв'язку з метою дослідження були поставлені такі завдання:

1. На основі експертних оцінок визначити рівень теоретичних знань студентів з дисципліни «Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав».

2. Розробити оціночні шкали з теоретичних знань даної дисципліни студентів 1-го курсу факультету фізичного виховання і спорту.

Для рішення поставлених завдань у роботі були використані такі методи: аналіз і узагальнення літературних джерел з теми дослідження, вивчення змісту програми, навчальної документації курсу «Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав», тестування рівня теоретичних знань студентів з даної дисципліни, стандартні методи математичної статистики при обробці результатів дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукової літератури свідчить про те, що важлива роль у забезпеченні високої якості освіти та формуванні конкурентоспроможних фахівців в умовах Болонського процесу належить системі контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів за умов кредитно-модульної системи навчання. Запровадження кредитно-модульної системи навчання є важливим фактором для стимулювання ефективної роботи як викладача, так і студента. Основними принципами оцінювання знань і умінь при даній системі організації навчального процесу є прозорість, об'єктивність, індивідуальність [9].

В Вінницькому державному педагогічному університету імені Михайла Коцюбинського на факультеті фізичного виховання і спорту в підготовці фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» вивчається дисципліна «Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав». За розробленим авторським навчальним планом структура даної дисципліни передбачає контроль навчальних досягнень студентів знань з теорії рухливих ігор та практичної підготовки. Теоретично-практичні знання та уміння оцінюється за трьома змістовими модулями, які повинен отримати студент протягом семестру і складають 100 балів: з них поточний контроль складає – 70 балів, підсумковий – 30 балів (форма контролю екзамен).

В експерименті брали участь 83 студента, які навчаються на 1 курсі за спеціальностями «Фізична культура» (Ф.к.), «Фізична культура і спорт» (Ф.к.і спорт), «Здоров'я людини». Екзамен з курсу «Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав» є заключним підсумковим модульним контролем. Відповідно до положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу студентам, які за результатами набрали з дисципліни не менше 50 балів за 100-бальною шкалою (оцінка А, В, С, D, E за шкалою ECTS), виставляється оцінка без складання екзамену. Проте студенти за бажанням можуть складати екзамен з метою підвищення оцінки (рейтингу) [7]. Експертами були ведучі викладачі кафедри, стаж педагогічної роботи 15-35 років.

Екзаменаційні білети були розроблені відповідно до змісту навчальної і робочої програми і включали комплексну структуру контролю знань, умінь та навичок студентів [7, 10]. Всі білети склалися з трьох питань і були розподілені на:

✓ **загальні питання з рухливих ігор** - питання з історії розвитку рухливих ігор, рухлива гра і її ознаки, ігри і забави в обрядах та звичаях українського народу, місце рухливих ігор системі фізичного виховання, освітнє, оздоровче, виховне значення рухливих ігор, особливості проведення рухливих ігор з дітьми різних вікових груп, педагогічна класифікація рухливих ігор, рухливі ігри в урочний, позаурочний та позашкільний час, складання положення та програми змагань типу «Веселі старту» і інші;

✓ **питання методики і організації проведення рухливих ігор** – підготовка до проведення гри, добір гри, підготовка місця для гри, підготовка інвентарю, розмітка майданчика, пояснення гри, визначення ведучих, розподіл на команди, визначення помічників, суддів, керівництво процесом гри, суддівство рухливих ігор, дозування навантаження в грі, підбиття підсумків гри, закінчення гри і інші;

✓ **змістовий компонент** – відповідь студента включала знання з рухливих ігор за схемою: назва гри, завдання які вирішуються в грі, тривалість гри і її інтенсивність, схематичне зображення гравців і вчителя під час пояснення гри, зміст гри, правила, алгоритм навчання, організаційно-методичні вказівки до гри для школярів молодшого, середнього і старшого шкільного віку.

Дослідження оцінки теоретичних знань студентів здійснювалось окремо за трьома питаннями в білеті.

Для визначення показників оцінки теоретичних знань студентів було здійснено обробка методом математичної статистики. Визначалось: середнє арифметичне (X), середнє квадратичне (σ), стандартна похибка середньої арифметичної (m), коефіцієнт варіації (V) (табл. 1).

Таблиця 1

Показники теоретичних знань студентів з дисципліни «Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав»

Компоненти теоретичних знань з рухливих ігор	Спеціальність	Показники			
		X	σ	$\pm m$	V
Теорія рухливих ігор	Фізична культура (n=49)	3,32	0,67	0,09	20,2
	Фізична культура і спорт (n=16)	3,5	0,57	0,14	16,3
	Здоров'я людини (n=20)	3,3	0,8	0,18	24,2
Теоретичні знання з методики і організації проведення рухливих ігор	Фізична культура (n=49)	3,2	0,67	0,09	20,9
	Фізична культура і спорт (n=16)	2,4	0,57	0,14	23,8
	Здоров'я людини (n=20)	3,15	0,8	0,18	25,4
Змістовий компонент з рухливих ігор	Фізична культура (n=49)	3,53	0,45	0,06	12,7
	Фізична культура і спорт (n=16)	3,94	0,57	0,14	14,5
	Здоров'я людини (n=20)	3,7	0,53	0,11	14,3

Для розв'язання означеної проблеми було використано закон нормального розподілу результатів тестування. Використовуючи правило трьох сигм за Гауссовою кривою, розроблено сигмоподібні (σ -подібні) 5-бальні шкали. У 5-бальній шкалі значення результату по теоретичним знанням $X \pm 0,5\sigma$ приймали за середню норму; $X \pm 1,0\sigma$ – нижче від середньої або вище від середньої норми; $X \pm 1,5\sigma$ – як низьку чи високу норми [4].

Нормативи оцінки теоретичних знань студентів, розраховані за 5-бальною сигмоподібною шкалою, подано в табл. 2.

Таблиця 2

Нормативи оцінки теоретичних знань студентів факультету фізичного виховання і спорту

Рівні теоретичних знань студентів	Спеціальність підготовки		
	Фізична культура (n=49)	Фізична культура і спорт (n=16)	Здоров'я людини (n=20)
Теорія рухливих ігор			
Високий	5,0 - 4,33	4,93 - 4,37	5,0 - 4,51
Вищий від середнього	4,32 - 3,67	4,36 - 3,79	4,5 - 3,71
Середній	3,66 - 2,98	3,78 - 3,22	3,7 - 2,9
Нижчий від середнього	2,97 - 2,32	3,21 - 2,64	2,89 - 2,1
Низький	2,31 - 1,64	2,63 - 2,07	2,09 - 1,3
Теоретичні знання з методики і організації проведення рухливих ігор			
Високий	4,88 - 4,21	4,83 - 4,27	5,0 - 4,36
Вищий від середнього	4,2 - 3,56	4,26 - 3,69	4,35 - 3,56
Середній	3,54 - 2,86	3,68 - 3,12	3,55 - 2,75
Нижчий від середнього	2,85 - 2,20	3,11 - 2,54	2,74 - 1,95
Низький	2,19 - 1,52	2,53 - 1,97	1,94 - 1,15
Змістовий компонент з рухливих ігор			
Високий	4,66 - 4,22	5,0 - 4,81	5,0 - 4,50
Вищий від середнього	4,21 - 3,77	4,80 - 4,23	4,49 - 3,98
Середній	3,76 - 3,30	4,22 - 3,66	3,97 - 3,43
Нижчий від середнього	3,29 - 2,85	3,65 - 3,08	3,42 - 2,91
Низький	2,84 - 2,40	3,07 - 2,51	2,90 - 2,37

Примітка: далі в тексті слідує скорочення Фізична культура - «ф.к.»; Фізична культура і спорт - «ф.к. і спорт»; Основи здоров'я, «основи здоров'я».

Отримані нормативи оцінки теоретичних знань з рухливих ігор дозволили перевірити їх ефективність у студентів, які навчаються на факультеті фізичного виховання і спорту в 2016-17 навчальному році. Так, аналізуючи результати знань з питань, які входять до «теорії рухливих ігор» було виявлено, що більшість студентів показали **середній рівень**, так за спеціальністю «фізична культура» показник складає 67,3%, за спеціальністю «фізична культура і спорт» - 62,5%, і студенти, які навчаються за спеціальністю «основи здоров'я» - 55%. Чверть студентів 25% за спеціальністю «ф.к. і спорт» показали **вищий від середнього** рівня, за спеціальністю «основи здоров'я» складає - 20% і 14% студенти за спеціальністю «ф.к.». Показники - 15%; 12,5%; 12,2% відповідно «основи здоров'я», «ф.к.», «ф.к. і спорт» показали **високий рівень** знань з теорії рухливих ігор. Незначні показники 6,1% і 5% отримані відповідно зі спеціальності «ф.к.» і «основи здоров'я», що відповідає рівню - **нижчий від середнього**.

Оцінка знань студентів з другого питання - «методика і організація проведення рухливих ігор» виявило, також найвищі показники з **середнім рівнем**, відповідно 75,5% - напрям підготовки «ф.к.», 68,7% «ф.к. і спорт», 65% - «основи здоров'я». Другий за рангом займає рівень **вищий від середнього**, так у студентів «ф.к. і спорт» він складає - 18,8 %, у студентів «ф.к.» - 10,2%, «основи здоров'я» - 10%. Третій за рангом складає **високий рівень** знань 12,5% «ф.к. і спорт», 10% - «основи здоров'я», 8,2% - показали студенти спеціальності «ф.к.».

Знання отриманні по третьому питанню виявили, що студенти напряму підготовки «фізична культура» високий відсоток отримано з **середнім рівнем** - 63,3%, **вищий від середнього** складає - 20,4% і 16,3% студентів відповідає **високому рівню**. Студенти спеціальності «ф.к. і спорт» - 37,5% показали **середній рівень**, 31,25% - мали **вищий від середнього**, і такий же відсоток виявлено з **високим рівнем**. Напряму підготовки «основи здоров'я» визначило, що 50% студентів мають **середній рівень** з змістового компоненту, 30% - **вищий від середнього**, 20% **високий рівень**.

Водночас виявлено, і ми вважаємо це позитивним що по всім трьом спеціальностям: «ф.к.», «ф.к. і спорт», «основи здоров'я» не отримано показників з **низьким рівнем**. Також позитивні показники отримано по змістовому компоненту. Так, не виявлено показників з **нижче від середнього рівня**.

Висновки. Вперше були розроблені нормативні оцінки теоретичних знань студентів факультету фізичного виховання і спорту з дисципліни «Теорія і методика рухливих ігор і забав». Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що загалом рівень теоретичних знань і практичних вмінь студентів є задовільним.

Запропоновані нормативи оцінки теоретичних знань студентів факультету фізичного виховання і спорту спрямовані на розкриття потенціальних можливостей студента вищого навчального закладу і підвищенню якості професійної підготовки фахівців.

Перспективи подальших досліджень Водночас, проведене дослідження не претендує на вичерпне вирішення всіх питань вказаної проблеми. Спрямованість подальших досліджень полягають у потребі розробки спеціальних методичних рекомендацій, які сприятимуть вираховуванню й підвищенню теоретичних знань і практичних вмінь студентів з дисципліни «Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав».

Список використаних джерел:

1. Вища освіта України і Болонський процес // Навчальний посібник / За ред. Кременя В.Г. Упорядники Степко М.Ф., Болубаш Я.Я., Шинкарук В.Д. – Київ-Тернопіль, 2004. – 286с.

2. Круцевич Т.Ю. Підходи до оцінки теоретичних знань з фізичної культури дітей середнього шкільного віку / Т. Круцевич, О. Іщенко, В. Семененко // Спортивний вісник Придніпров'я, 2014. - №1. – С. 68-73.

3. Куц О.С. Інтеграція цінностей фізичної культури у професійній підготовці педагога з фізичного виховання / О. Куц, М. Третьяков, І. Ліпчак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2003. - № 15. – С.119-124.

4. Костюкевич В.М. Основи науково-дослідної роботи магістрантів та аспірантів у вищих навчальних закладах (спеціальність 017 Фізична культура і спорт): навчальний посібник / В.М. Костюкевич, В.І. Воронова, О.А. Шинкарук, О.В. Борисова; за заг. ред. В.М. Костюкевича. – Вінниця: ТОВ «Нілан – ЛТД», 2016. – 554 с.

5. Кутек Т. Б. Особливості навчального процесу майбутніх фахівців галузі «Фізична культура і спорт» / Т. Б. Кутек // Молода спортивна наука України: Матеріали Всеукр. наук. конф. – Львів: ЛДІФК., Т. 4. – 2009. – С. 90–94.

6. Чернишенко Т.М. Використання українських народних ігор, забав в системі професійної підготовки майбутніх спеціалістів фізичної культури і спорту / Т.М.Чернишенко // Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування : зб. наук праць викладачів інституту фізичного виховання і спорту. – Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД», 2015. – 44-49.

7. Чернишенко Т.М. Особливості оцінювання за модульно-рейтинговою системою студентів 1 курсу по навчально-педагогічній практиці з дисципліни «Теорія і методика рухливих ігор» / Т.М.Чернишенко. Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування // Збірник наукових праць. – Вінниця, 2006. – С. 91-94.

8. Чернишенко Т.М., Кізім В.М. Оцінка ритмічної підготовленості студентів факультету фізичного виховання і спорту / Т.М. Чернишенко, В. М. Кізім // Актуальные научные исследования в современном мире: XXI Междунар. Научн. Конф., 26-27 января 2017 г., Переяслав-Хмельницкий. Сб. научных трудов – Переяслав-Хмельницкий, 2017. – Вып. 1(21), ч.2 - С.157-162.

9. Основи педагогічного оцінювання. Частина 1. Теорія / За заг. ред. І.Булах – К. : Майстерклас, 2005. - 96с.

10. Тимошенко О.В., Мішаровський Р.М., Махов В.Я. Основи теорії та методики викладання спортивних і рухливих ігор. Навчально-методичний посібник. / О.В.Тимошенко, Р.М. Мішаровський, В.Я. Махов. - Київ, «Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова», 2003. - 212с.